

KÖNYV- ÉS FOLYÓIRATSZEMLE

Bruce Berman (szerk.): Making Innovation Pay (Az innováció termőre fordítása). John Wiley & Sons, 2006; ISBN 978-0-471-73337-9

„A világtörténelemben bizonyos találmányok és felfedezések attól kaptak különös értéket, hogy nagy hatékonysággal segítették létrejönni az újabb találmányokat és felfedezéseket. Közéjük tartozott az írás, a nyomtatás, Amerika felfedezése és a szabadalmi jog bevezetése” – Abraham Lincoln, 1859.

„Az új elmélet, új ötlet újabbhoz vezet, az ismét újabbhoz, és ez így megy tovább az idők során, amíg valaki, akinek egyikük megszületéséhez sem volt köze, valamennyit összeilleszti, és létrehozza azt, amit joggal neveznek új találmánynak” – Thomas Jefferson, Director of First U.S. Patent Board, 1813 körül.

„Egészen biztos, hogy amióta csak vizet forraltak fedett edényben, az emberek látták annak fedelét kissé emelkedni és süllyedni a gőz erejének hatására. Ám mindaddig, amíg ezt nem figyelték meg, gondolták végig tudatosan, és végeztek vele célzatos kísérleteket, az egész nem vezetett sehová” – Abraham Lincoln, 1859.

„Egy ország szabadalmi hivatal nélkül és jó szabadalmi törvény nélkül csak egy rák, és nem tud haladni semerre, csupán oldalazva és visszafelé” – Mark Twain, 1889.

Az idézetek természetesen az újabb kitűnő Wiley-kötetből valók. Méltán elmondhatjuk róla, hogy különösen figyelemreméltó. Vezérmotívuma kissé sarkított fogalmazással a következőképpen összegezhető: Pokolba az innovációra és az eredményei hasznosítására vonatkozóan a tényleges gyakorlattól távol fabrikált elméletekkel, hitekkkel és tévhitekkel, pokolba az „olvastam róla könyveket, írok róla könyvet” típusú sápatag alkotásokkal, tanuljunk mindenekelőtt azoktól, akik a legsikeresebben gyakorolják ezt a mindinkább növekvő gazdasági jelentőségű, ugyanakkor nagy felkészültséget igénylő szakmát! Az ő véleményük helytállóságát, szellemi és gyakorlati – gazdasági – értékét az e téren elért eredményeik igazolják.

A kötet fejezeteit az idetartozó szakterületek legjobb gyakorló szakemberei írták, köztük a bitorlási ügyek kiemelkedő tárgyalói, nagy tudásalapú cégek – mint a Microsoft, az IBM, a Hewlett Packard, az Intel, a Lucent – szellemivagyon-főnökei/-stratégái, az egyik legsikeresebb feltaláló, továbbá az Amerikai Egyesült Államok Szabadalmi és Védjegyhivatala leghosszabb ideig szolgáló vezetője. És említünk itt meg közöttük külön is azt az embert, aki szellemi vagyonra specializált befektetési bankot hozott létre, és meg tudta győzni Ross Perot, hogy csaknem 200 millió dollárt fektessen egy szellemi vagyonra specializált befektetési alapba. E fejezetek arról szólnak, hogyan kezelik és aknázzák ki a legkiválóbb szakemberek az innovációs fejlesztési eredményekben és azok iparjogvédelmi oltalmában rejlő lehetőségeket, hogyan kezelik a hasznosításra vonatkozó szabadalmi jogügyleteket és -vitákat, hogyan építenek fel ehhez optimális stratégiákat, és hogyan teszik ezzel részvényesi

értékké a cég szellemi vagyonát. Mindennek a gazdasági súlya valóban hatalmas – sokkal nagyobb, mint ahogy a legtöbben gondolják. A részvényesi érték mára az egyik legfontosabb mércéjévé vált mind a vállalatok megmértetésének, mind a vállalatvezetés teljesítménye értékelésének. Többnyire jelentős hatása van a cégek tőzsdei árfolyamának alakulására, és szintúgy azok vezetőinek árfolyamára. A részvényesi értéknek pedig az élenjáró cégeknél mind nagyobb részét adja a cégek immateriális vagyona – és benne, általában annak legfőbb alkotójaként, szellemi vagyonuk –, amely napjainkra már a tőke mellett, sőt azt megelőzve is jövedelemtermelő képességük legfontosabb tényezőjévé vált, és a vele való gazdálkodás fontosságában gyakorta felülmúlja a vállalati pénzügyek menedzselését is. Berman is kiemeli itt, hogy az 500 legnagyobb USA tőzsdei cég piaci értékének 80%-át immateriális vagyonuk teszi ki. Úgy is kellene lennie, hogy az innovációs eredményekkel való gazdálkodás és ennek eszközeként az iparjogvédelem eszköztárának szakszerű felhasználása ennek megfelelő figyelmet kap a cégek gazdálkodásában, s ezért azt a komoly cégek vezetése tevékenysége homlokterében tartja. Itt azonban igen sokat tanulhatunk arról, hogy mennyi még ebben a kiaknázatlanul hagyott lehetőség, és hogyan látják/javasolják olyan szakemberek ezek kiaknázását, akik élvonalbeli cégeknél már kiugróan sikeresnek bizonyultak ebben.

Amit itt elmondanak, az a szó legjobb értelmében innovatív utakat és módokat jelent az innovációs eredmények – találmányok, know-how, technológiák – vállalati hasznosításában és ehhez az iparjogvédelem eszköztárának optimális felhasználásában. Megmutatják, hol és hogyan kell kilépnünk a megszokott gondolkodás és az arra támaszkodó, illetve azt újratermelő gyakorlat kereteiből, és olyan hasznosítási-üzleti konstrukciók alkalmazásához folyamodnak, amelyekről az előbbiek híveit ugyan kirázza a hideg, viszont jelentős gazdasági eredményeket hozhatnak. Tény, hogy ehhez sok kreativitás kell, és az a fajta szemlélet, amelyet a De Gaulle-nak tulajdonított mondás összegez a legjobban: „ha nem tudod legyőzni, tedd a szövetségeseddé”, vagy a Winston Churchill-féle változat: „ha nem tudod legyőzni, vezesd”. Kiemelkedő példa erre az a szemlélet, amelyet a szabadalmak felhasználására javasolnak. Eszerint a valóban értelmes célkitűzés ebben nem az, hogy a szabadalom tüzes pallosával kergessük el a versenytársakat a kisajátítani kívánt területről, és ehhez gyakran igen költséges és kockázatos kimenetelű peres küzdelmekbe bocsátkozzunk. A valóban értelmes célkitűzés, hogy a szabadalom adta jogaink és lehetőségeink felhasználásával olyan együttműködések, érdekszövetségek hozunk létre másokkal, amelyek az előbbieknél lényegesen több haszonhoz és egyéb előnyhöz juttatnak. Ehhez a gondolatmenethez kapcsolódik annak a kritikus fontosságú kérdésnek a kezelése is, vajon a saját játékterről való lemondást és ezzel járó veszteségeket jelent-e, ha a cég egy fontos találmány, technológia, know-how hasznosítási jogát részben-egészben átengedi másnak, és ezzel erősíti maga ellen a konkurenciát, vagy ez éppen a licencadó javára szolgálhat azzal, hogy új, gyümölcsöző lehetőségeket nyit meg a számára. E könyv szerzői ez utóbbi mellett állnak ki. Megfontolásra feltétlenül érdemes stratégiai tanácsuk az is, hogy sokkal gyümölcsözőbb lehet egy cég számára, ha technológiáját kellő ellenszolgáltatásért átengedi másnak, mintha ezt

nem teszi, és ezzel a másikat arra az útra küldi, hogy az maga fejlesszen ki vele szemben is versenyzőként adó saját technológiát. És szintúgy okosan eretnek álláspontjuk, hogy a cég szabadalomportfólióját nem gyűjtögetni-ápolgatni kell, hanem úgy kell kezelni, hogy az mindig a cég tevékenysége szerint optimális méretű és tartalmú legyen. Ez természetesen azt is jelenti, hogy kifizetődőbb lehet annak bizonyos elemeit a tartogatás helyett másnak hasznosításra átengedni vagy éppen eladni – annál is inkább, mert manapság kevés eszköz avul el gyorsabban, mint a szabadalom mögött álló, nemrég még élenjáró megoldás. Az értelmes stratégia tehát az, ha a cég szabadalomportfólióját nem úgy kezeljük, mint valamiféle high-tech kerítést, amellyel bizonyos műszaki, végső soron piaci területeket elkeríteni igyekszünk magunknak – és keményen küzdünk azok ellen, akik azt áthágják vagy éppen lerombolni igyekeznek –, hanem sokkal inkább olyan értékek készleteként, amelyek segítségével szövetségeket építhetünk, pozíciókat vásárolhatunk, például kölcsönös licencadások, hasznosítási együttműködések révén. Bruce Berman szavával, aki maga is e terület kiváló szakembere – és feltehetőleg ezért tudta megszólaltatni a szakma kiválóságait –, s aki a bevezető fejezetet írta, a szabadalmi oltalmat nem útakadályként, hanem építőelemként célszerű kezelni. Ez azután egy további fejezetnek is a vezérgondolata. Ő fejt ki itt azt is – teljes joggal –, hogy a szabadalombitorlókkal szembeni fellépés egy nagy tétre menő pókerjáték, s tőle is, másoktól is megdöbbentő adatokat olvashatunk az ilyen peres eljárások (amerikai) költségeinek nagyságáról.

A Bermanét követő tíz fejezet mindegyike írójának tömör szakmai portréjával kezdődik. Már ezekből is sokat tanulhatunk arról, milyen felkészültséggel, milyen stratégiákkal érnek el emberek igen jelentős sikereket ezen a területen. Amit pedig ők felvázolnak, az – Bermannel együtt – 11 szakember tapasztalatai, szemlélete, módszertani és stratégiai tanácsai a gazdaságilag létfontosságú célok eléréséhez: ahhoz, hogy a szabadalom birtokosa a lehető legtöbbet tudja kihozni a maga számára szellemi vagyonából. Az ezekből leszűrhető tanulságok hasznosítását nagyban segíti, hogy azok kivétel nélkül erősítik, kiegészítik egymást, s olyan döntésekhez, megoldásokhoz vezetnek, amelyek támogatják egymás kedvező hatását.

Az itt elmondottak tanulságai közül a két legfontosabb minden bizonnyal a következőkben összegezhető: A legjobb innovációs eredményeket is elsősorban a szellemi vagyon kezelésére, menedzselésére és hasznosítására vonatkozó élenjáró szakmai tudás teheti nagy gazdasági értéké. Amelyik vállalati vezető még úgy gondolja, hogy neki személy szerint nem kell értenie cége szellemi vagyonának hasznosításához vagy akár csak az iparjogvédelem eszköztárának felhasználásához, annak sürgősen újra kell tanulnia a szakmáját.

A fejezetek mindegyike kiemelkedően érdekes és nagy gazdasági jelentőséggel bíró területre ad betekintést. További példaként említjük még azt, amely a szabadalmi jogérvényesítés egyik különösen kényes területéről szól: arról, hogy mennyiben lehet valódi érték a szabadalom az olyan szabadalmas számára, akinek, illetve amelynek nincs elegendő pénze a bitorlókkal szembeni fellépés költségeinek és kockázatainak viselésére. Itt olyan gyakorlatot

ismerhetünk meg, amelyben a jogi képviselők a másik féltől elérni kívánt bevételből való részesedésért végzik a szabadalmas érdekeinek érvényesítését, és ebben van olyan konstrukció is, amelynél még az ezzel járó költségeiket is részben-egészben maguk viselik. Mindezt olyan jogi szakember mondja el, aki pereskedési butikot (kb. speciális ügyekre szakosodott jogi céget) alapított, és azzal szerzett hírnevet magának, hogy egyéni feltalálókat és kisebb cégeket képvisel szabadalmi jogvitákban részesedésért.

Dr. Osman Péter

Révai Új Lexikona 1–18. k. (főszerk. Kollega Tarsoly István). Babits Kiadó, 1996–2006

18. kötetének megjelenésével kiteljesedett a Babits Kiadó nagy vállalkozása, a Révai Új Lexikona létrehozása és megjelentetése. Tiszteletreméltóan hősiessé, nagy energiabefektetést és pénzügyi kockázatvállalást igénylő feladat, hogy egy honi kiadó ma sok év munkájával létrehoz egy magyar nyelvű és Magyarországról szóló nagylexikont ilyen hatalmas terjedéssel. Most itt az eredmény, Magyarország XX. századi történelmének ez a kiemelkedően gazdag ismeret- és adattára.

Mi értelme van ma egy ilyen sorozatnak? Milyen nyomós okunk van azt megvásárolni? Főszerkesztője, Kollega Tarsoly István a sorozatot indító előszavában meggyőző és kikezdetlenül választ ad erre. Amint mondja (akkor még a rendeltetés meghatározásaként), olyan lexikont adnak közre, amely sok, az olvasó számára fontos, jelentős vagy érdekes adatot tartalmaz, olyanokat, amelyeket a gazdag és értékes mai magyar lexikonirodalom nem ölel fel, és enélkül nyomtalanul a feledésbe merülnének. Ez így a legkorszerűbb, tartalmában és szellemében is magyar lexikon. Nemcsak a nemzetközi mérce szerint jelentős hazai értékeket mutatja fel, hanem a magyarság országos vagy helyi jelentőségű, emlékeztető méltó tényeit, szereplőit, jelenségeit is. Ezzel a Révai Új Lexikona azt a hiányt szünteti meg, amely a XX. századi magyarság mindennapi életének, és az ennek során keletkezett értékeknek a felmutatásában tapasztalható. És emeljük ki: amögött, hogy ez a lexikon a XX. századi Magyarországról szól, ott áll, hogy a Babits reprintben megjelentette a honi lexikonkiadás máig is egyik legnagyobb alkotását, A Révai Nagy Lexikonát. Ez a lexikon tehát a nagy elődre épül, azt folytatja, konzervatívan elegáns küllemében is, amellyel szembevetendő, de nem hivalkodó dísz nappalinak, dolgozószobának vagy akár tárgyalónak.

Az, hogy ez a lexikon célzottan a magyarságról szól, meghatározza mind erejét, mind hatókörének korlátait, és velük a helyét is könyvespolcunkon. Nem az Encyclopaedia Britannica helyére, hanem mellé célszerű tennünk, a nagy egészhez képest viszonylag kisebb, ám nekünk fontos részletekig is elmenő magyar kiegészítésként. Ugyanez elmondható a „Britannica” magyarított változatára, a szintén kiemelkedő szellemi értéket képviselő Britannica Hungaricára is – vele sem versenytársak, hanem sokkal inkább egymás értékes kiegészítői.

Köteteinek tartalma igazolni látszik, hogy jól teljesíti rendeltetését, ami az ország XX. századi sorsának, eseményeinek, eredményeinek és ezek fontosabb szereplőinek lexikonformában való felmutatása, megismerhetővé és adattárszerűen kereshetővé tétele. Nyomós okunk van arra is, hogy honi tudomány- és ipartörténeti adattárként szóljunk róla. Talán megérthető, ám megbocsáthatatlan méltánytalanság mind elődeinkkel, mind önmagunkkal, s még inkább a következő generációkkal szemben, ahogy a modernizálódás mai lázában a feledésbe engedjük hanyatlani csaknem mindazt a megbecsülést érdemlő gazdasági és főként ipari teljesítményt, amelyet Magyarország a XX. században, s különösen annak első felében létrehozott, valamint azokat a cégeket és embereket, amelyeknek, illetve akiknek ebben meghatározó szerepük volt. Csak néhány kiragadott példával: hányan tudják még, hogy a MOM-park helyén a Magyar Optikai Művek, a honi ipar egyik hajdani zászlóshajója állt (hová lett a tavalyi hó?), amely a magyar gazdaság két világháború közötti erőteljes felemelkedését adó innovációk egyik jelentős forrása volt? Ki emlékszik még a Diósgyőri Gépgyárra, amely a Trianon utáni Magyarország legjelentősebb gépipari vállalata volt? Az Orion Rádió és Villamossági Vállalatra, amely a rádiógyártásban világhírű márkát képviselt a '40-es években, és még 1958-ban is aranyérmet nyert a brüsszeli világkiállításon? A talán mind között évtizedeken át a legnagyobb innovációs műhelyre, a Tungstram Rt.-re? A hasonlóképpen méltán kiemelkedő, az innovációival szó szerint világhódító Ganz Villamossági Művekre? És sorolhatnánk ... Legendás szakemberek, legendás cégek, intézmények találhatóak meg e lapokon. Tudjuk: az utóbbi mintegy 130 évben voltak időszakok, amikor kifejezetten erős gazdaságfejlődés emelte felfelé az országot, s egy-egy szakterületen a világ élvonalába vagy annak közelébe jutottunk. Gyáraink, fejlesztési intézményeink közül néhány nemzetközi mércével mérve is az erősek közé tudott emelkedni. Itt olvashatunk ezekről, és találunk rengeteg további adatot arról, hogy a XX. század során sok olyan ember élt és alkotott, sok olyan gazdasági, tudományos, kulturális eredmény született itt, akik, illetve amelyek nagymértékben hozzájárultak ahhoz, ami itt és most az ország javára szolgál. Láthatjuk, hogy joggal büszkék lehetünk tudomány- és ipartörténetünkre. Ilyeténként szolgálhatja e lexikon a XX. századi honi gazdaság-, tudomány-, technika- és ipartörténetünk ismeretét, a reájuk vonatkozó adatok és információk megőrzését.

Fontos tudnunk, hogy a kiadó megjelentetett a korszak Magyarországról egy másik sorozatot is, Magyarország a XX. században címmel. Ez öt imponáló, a Révaival azonos megjelenésű kötetben ad leíró, azaz nem lexikonszerű áttekintést arról, hogyan éltük át az emberiség történelmének drasztikus változásokkal leginkább zsúfolt évszázadát, s mit végeztünk, mire jutottunk benne. A kötetek: I. Politika és társadalom, hadtörténet, jogalkotás; II. Természeti környezet, népesség és társadalom, egyházak és felekezetek, gazdaság; III. Kultúra, művészet, sport és szórakozás; IV. Műszaki és természettudományok; V. Társadalomtudományok.

Dr. Osman Péter

Csenkey Éva, Hárs Éva: A tündéri szépséggé égetett anyag csillogó művészete. Zsolnay a nagyvilágból. Gyugyi László gyűjteménye. Helikon Kiadó, 2006; ISBN 963 2270266

Nagyon kevés olyan cég van a magyar gazdaság- és ipartörténetben, amelyre majd' 150 év óta büszkék lehetünk, és amely a maga területén ma is ott van a világ legjobbjai között. Ilyen a pécsi Zsolnay gyár és az itt készülő kerámia dísz tárgyak. A Zsolnay kerámia készítése a tündéri szépséggé égetett anyag csillogó művészete. Alkotói megvalósították az alkimisták örök álmát: aranyat, legalábbis a legjobb alkotásaikban az aranyéhoz közelítő értéket előállítani a póri kaolinból. A Zsolnay gyár méltó reprezentánsa a korszaknak, midőn Magyarország a kiegyezést követően nekilendült, hogy gyorsuló ütemben megteremtse a maga kultúráját, korszerű iparát, és magára büszkén lépjen ki a fejlett világ színpadára. Így vált a századforduló környékére Európa egyik leggyorsabban fejlődő országává, majd pedig megteremtette a magyar alkotó szellem kimagasló hírét és rangját, amelynek a Zsolnay alkotói is méltó reprezentánsai.

Már honi lexikonjaink öregapja, a Pallas is terjedelmes szócikket szentel Zsolnay Vilmosnak, a „hírnesves műiparosnak” és gyáranak. Kiemeli, hogy a gyárat az ő sikeres újításai tették nagygyá. Amint írja, a gyár „egészen önálló és új irányt követett. 1873-ban a bécsi kiállításon gyártmányai nagy feltűnést keltettek, és Zsolnay Vilmos, az alapító-vezető a Ferenc József-rend lovagkeresztjét kapta. Az 1878-as párizsi világkiállításon pedig valódi diadalt aratott, a nagy aranyérmét és a becsületrendet kapta.” A cég máig ívelő, hányattatásoktól sem kímélt sikertörténetéről olvashatunk saját honlapján – www.zsolnay.hu –, és nagyon sok információval szolgál a Babits Kiadó kiemelkedő vállalkozásának, a 18. kötettel most kiteljesedett Révai Új Lexikonának róla szóló, igen tartalmas szócikke. Ebben nyomon követhetjük az egymásra épülő innovációkat is, amelyek révén kivívták és fenntartják e kerámiák kiemelkedő rangját és értékét.

Ez kezdetétől fogva technológiaalapú művészet. Amint a szócikk elmondja, a párizsi siker után Zsolnay folytatta kísérleteit mind a tárgyak anyagára, mind díszítésére vonatkozóan. Magyaros, valamint hímzés stílusú és keleties (török, perzsa, japán) mintájú edényeket készített. Kísérletezett az elefántcsont faragást utánzó, ún. ugrasztott mázzal, az üveg- és méhsejttechnikákkal, később a kristálymázás kerámiával is. A leghíresebb újítása a lüsztertechnika kifejlesztése és tökéletesítése volt. Ez az a csodálatos eozinmáz, amelynek különleges szépsége máig is egészen egyedülálló a színek világában, s amelynek sejtelmes, elbűvölő csillogásához talán csak a bizánci mozaikoké mérhető.

Bármilyen gazdag is nyelvünk, fakó és erőtlén a szó, hogy a Zsolnay kerámiák ezerszínű és -arcú szépségét leírja. Ezt látni kell, elmerülni az alkotások, külön-külön minden egyes alkotás csodálatában, hiszen kivétel nélkül mindegyikük remekmű, a fogalom legvalódibb jelentése szerint iparművészeti mestermű. Ezt az élményt kínálja a Helikon Kiadónak a témájához méltóan káprázatos szépségű albuma, amely a Zsolnay kerámiák egyik legszebb és leggazdagabb gyűjteményét, az Amerikában élő Gyugyi László magángyűjteményét mutatja be. Félezernél is több műtárgy, váza, tál, virágedény, lámpa, kerámia-festmény és plasztika

az alkotások legjavából, amelyek a Zsolnay gyárban készültek az 1870-es évektől az 1910-es évek végéig. Amint a bevezető is kiemeli, ebben az időszakban vált világhírűvé Zsolnay Vilmos neve és munkássága, s teljesítette ki művét fia, Zsolnay Miklós. Magyarország gazdasági fejlődésének ebben a talán legvirágzóbb korszakában a Zsolnayak a külpiacok meghódításában is igyekeztek megragadni a művészi és gazdasági siker lehetőségét: kézműves módszerekkel, egyedileg alkotott műtárgyaikat a hazai piac mellett már eleve az igényes osztrák, francia, német, angol és amerikai vásárlók számára készítették, s híruk emelésére műveikkel megjelentek a rangos nemzetközi tárlatokon. És nem csekély eredmény mind nekik, mind az ország számára a megbecsülés, amelyet termékeik a világban elnyertek, és máig is élveznek.

Bámulatos az itt sorakozó műtárgyakban megjelenő stílusok és hangulatok sokfélesége, a kimunkálás kecsessége, a tökély, amellyel a Zsolnay gyár művészei, a technológusok segítségével, kihozták e tárgyakból a varázslatos szépség megannyi lehetőségét. Gyönyörű velük az album – a nagyobb méretű képek olyannyira teljes értékű látványt adnak, amennyire ez a kétdimenziós fényképen egyáltalán lehetséges, s még a legkisebbek – amelyeknek a közel 350 nagyalakú oldalon már nem jutott több hely – is sokat megéreztetnek tárgyuk különleges szépségéből.

Az itt látható alkotások a hazai művészet két fontos stílusirányzatához, továbbá az ország egy kiemelkedő ünnepsorozatához kapcsolódnak. Időrendben és bemutatásuk azt követő sorrendjében ezek a XIX. sz. közepének-második felének méltóságot kereső és teremtő historizmusa, az ország ezeréves fennállását és egyben a legújabb felemelkedését ünneplő millenniumi ünnepek, és a modern idők felvirradását ünneplő nagy stílus, a modern technológia és a művészet nászának csillogó, ma is hódító gyermeke, a szecesszió. Az album képei is bizonyítják: a Zsolnay mindezekben kiemelkedőt alkotott.

És nemcsak megragadó látvány, hanem tanulságos olvasmány is: a kötet kisebb tanulmányokkal is segít, hogy megismerjük a Zsolnay kerámia történetét, kiemelkedő művészeit, az alkotó technikák születését, a tárgyak különleges szépégét adó stílusokat. Ízelítőül csupán néhány cím innen: A Zsolnay kisasszonyok terveit/A luxustárgyak virtuóz technikái/A „Millenium technika” és az eosin születése/A nemzetközi kiállítások magyar csillaga: Zsolnay Miklós gyára/Muzsikáló tájak képei/A szecessziós művészgárda tagjai. A gyűjtők számára pedig kiemelkedően hasznos a műtárgyakon lévő jelzéseket részletesen bemutató tanulmány, amely még a rejtjelezett árázásra is kitér.

Dr. Osman Péter